

ΝΟΜΠΕΛ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ 2022

Annie Ernaux

Πάθος

Μετάφραση: Ρίτα Κολαΐτη

ΜΕΤΟΙΧΜΙΟ

Φέτος το καλοκαίρι, είδα για πρώτη φορά ταινία πορνό στο Canal+. Η τηλεόρασή μου δεν έχει αποκωδικοποιητή, οι εικόνες στην οθόνη ήταν θολές, τα λόγια είχαν αντικατασταθεί από μια παράξενη ηχητική επένδυση, συριγμούς, ψελλίσματα, ένα άλλο είδος γλώσσας, χαλαρής και επαναλαμβανόμενης. Διέκρινες τη φιγούρα μιας γυναίκας με κορσέ, κάλτσες με ζαρτιέρες, κι έναν άντρα. Η ιστορία ήταν ακατάληπτη και ήταν αδύνατον να προβλέψεις οποιαδήποτε από τις πράξεις ή τις κινήσεις τους. Ο άντρας πλησίασε τη γυναίκα. Ένα γκρο πλαν, το φύλο της γυναίκας εμφανίστηκε, ευδιάκριτο μες στο τρεμόπαιγμα της οθόνης, ύστερα το φύλο του άντρα, σε στύση, που διείσδυσε στον κόλπο της γυναίκας. Για κάποια αργόσυρτα λεπτά, το πηγαινέλα των δύο σεξουαλικών οργάνων παρουσιαζόταν υπό διαφορετικές οπτικές γωνίες. Το πέος επανεμφανίζεται, στο χέρι του άντρα, το σπέρμα απλώνεται στην κοιλιά της γυναίκας. Συνηθίζεις βέβαια το θέαμα, η πρώτη φορά είναι σοκαριστική. Αιώνες ολάκεροι, εκατοντάδες γενιές

έχουν περάσει και να που τώρα το βλέπουμε: το φύλο μιας γυναίκας και το φύλο ενός άντρα να σμίγουν, το σπέρμα – κάτι που δεν μπορούσες να κοιτάξεις χωρίς να πεθάνεις σχεδόν από ντροπή, γίνεται αίφνης τόσο εύκολο να το βλέπεις όσο μια χειραψία.

Σκέφτηκα ότι και η γραφή θα έπρεπε να κάνει ακριβώς αυτό, ν' αναπαράγει το αίσθημα που προκαλεί η σκηνή της σεξουαλικής πράξης, το αίσθημα αγωνίας και κατάπληξης, μια αναστολή της ηθικής καταδίκης.

Από πέρυσι τον Σεπτέμβρη, δεν έκανα τίποτε άλλο απ' το να περιμένω έναν άντρα: να μου τηλεφωνήσει και να έρθει σπίτι μου. Πήγαινα στο σουπερμάρκετ, στον κινηματογράφο, έπαιρνα τα ρούχα από το καθαριστήριο, διάβαζα, βαθμολογούσα γραπτά, φερόμουν ακριβώς όπως και πριν, όμως αν δεν ήμουν προ πολλού εξοικειωμένη με αυτές τις πράξεις, θα μου ήταν αδύνατον να τις κάνω χωρίς το τίμημα μιας φοβερής προσπάθειας. Και ιδίως όταν μιλούσα, είχα την εντύπωση ότι ενεργούσα ενστικτωδώς. Λέξεις, φράσεις, ακόμα και το γέλιο μου, σχηματίζονταν στα χείλη μου χωρίς η σκέψη ή η θέλησή μου να συμμετέχουν πραγματικά. Κι άλλωστε, δεν έχω παρά μια θολή ανάμνηση από τα πράγματα που έκανα, τις ταινίες που είδα, τους ανθρώπους που συνάντησα. Όλη μου η συμπεριφορά ήταν επίπλαστη. Οι μόνες πράξεις μου στις οποίες υπήρχε βούληση, επιθυμία και ό,τι αποκαλώ ανθρώπινη ευφυΐα (να προβλέψεις, να σταθμίζεις τα υπέρ και τα κατά, να αξιο-

λογείς τις συνέπειες) σχετίζονταν όλες με αυτόν τον άντρα:

να διαβάσω στην εφημερίδα άρθρα για τη χώρα του (ήταν ξένος)
να διαλέγω ρούχα και μακιγιάζ
να του γράφω γράμματα
να αλλάζω τα σεντόνια του κρεβατιού και να στολίζω με λουλούδια την κάμαρα
να σημειώνω, για να μην ξεχάσω να του το πω την επόμενη φορά που θα βρισκόμασταν, κάτι που πιθανόν θα τον ενδιέφερε
να αγοράζω ούισκι, ξηρούς καρπούς και κάθε λογής λιχουδιές για τη βραδιά που θα περνούσαμε μαζί
να φαντάζομαι σε ποιο δωμάτιο θα κάναμε έρωτα μόλις ερχόταν.

Σε μια συζήτηση, τα μόνα θέματα που γλίστωναν από την αδιαφορία μου ήταν όσα είχαν να κάνουν με κείνον τον άντρα, τη δουλειά του, τη χώρα καταγωγής του, τα μέρη που είχε πάει. Αυτός που μου μιλούσε δεν υποψιαζόταν καν ότι το αίφνης έντονο ενδιαφέρον μου για τα λεγόμενά του δεν οφειλόταν στην αφηγηματική του δεινότητα ή έστω στο θέμα αυτό καθαυτό, αλλά στο γεγονός ότι μια μέρα, δέκα χρόνια προτού τον γνωρίσω, ο Α., ευ-

ρискόμενος σε αποστολή στην Αβάνα, ίσως να είχε μπει σε κείνο το νάιτ-κλαμπ, το Fiorendito, που ο συγκεκριμένος άνθρωπος, ενθαρρυσμένος από την προσήλωσή μου, περιέγραφε με την παραμικρή λεπτομέρεια. Ομοίως, όταν διάβαζα, οι φράσεις στις οποίες στεκόμουν ήταν αυτές που αφορούσαν τη σχέση ενός άντρα με μια γυναίκα. Νόμιζα πως μου μάθαιναν κάτι για τον Α. και πρόσδιδαν μια αξιοπιστία σε ό,τι ήθελα να πιστεύω. Έτσι, διαβάζοντας στο μυθιστόρημα *Ζωή και πεπρωμένο* του Γκρόσμαν ότι «οι ερωτευμένοι φιλιούνται με τα μάτια κλειστά», φανταζόμουν πως ο Α. ήταν ερωτευμένος μαζί μου αφού με φιλούσε έτσι. Στη συνέχεια, το υπόλοιπο του βιβλίου ξαναγινόταν αυτό που ήταν για μένα η οποιαδήποτε δραστηριότητα στη διάρκεια μιας ολόκληρης χρονιάς, ένας τρόπος να γεμίζω τον χρόνο ανάμεσα σε δύο συναντήσεις.

Δεν είχα άλλο μέλλον πέρα απ' το επόμενο τηλεφώνημα που θα όριζε μια συνάντηση. Προσπαθούσα να βγαίνω το λιγότερο δυνατό απ' το σπίτι, με εξαίρεση ασφαλώς τις επαγγελματικές μου υποχρεώσεις –εκείνος ήξερε το ωράριό μου–, φοβούμενη πάντα μήπως τηλεφωνήσει κατά την απουσία μου. Απέφευγα επίσης να χρησιμοποιώ την ηλεκτρική σκούπα ή το πιστολάκι μαλλιών γιατί σί-

γουρα θα με εμπόδιζαν ν' ακούσω το κουδούνισμα του τηλεφώνου. Κάθε φορά που χτυπούσε, μια ελπίδα με ρήμαζε που εν γένει κρατούσε μέχρις ότου σηκώσω αργά αργά το ακουστικό και πω εμπρός, λέγετε παρακαλώ. Όταν συνειδητοποιούσα πως δεν ήταν αυτός, βυθιζόμουν σε τέτοια απελπισία που μισούσα πάραυτα το πρόσωπο που βρισκόταν στην άλλη άκρη της γραμμής. Μόλις άκουγα τη φωνή του Α., η ατελείωτη προσμονή μου, οδυνηρή, απαρέγκλιτα διανθισμένη με ζήλια, εξαφανιζόταν τόσο γρήγορα που αισθανόμουν πως είχα τρελαθεί και αίφνης ξανάβρισκα τα λογικά μου. Εκπλησσοίμουν από την ασημαντότητα, αν το καλοξετάσεις, αυτής της φωνής και από την υπέρμετρη σημασία που είχε στη ζωή μου.

Αν μου έλεγε πως θα ερχόταν σε μια ώρα –βρήκε μια «ευκαιρία», δηλαδή ένα πρόσχημα για να αργήσει χωρίς να τον υποψιαστεί η γυναίκα του–, έμπαινα σε μια άλλη φάση προσμονής, δίχως σκέψη, δίχως καν πόθο (σε σημείο που αναρωτιόμουν αν θα μπορούσα να φτάσω σε οργασμό), ξεχειλίζοντας από μια πυρετώδη ενέργεια για πράγματα που ήμουν παντελώς ανίκανη να βάλω σε τάξη: να κάνω ντους, να βγάλω ποτήρια, να βάψω τα νύχια μου, να σφουγγαρίσω στα γρήγορα. Δεν ήξερα καν ποιον περίμενα. Βρισκόμουν εξ ολοκλήρου στο έλεος τούτης της στιγμής –που όσο πλησίαζε

με γέμιζε πάντα με έναν άφατο τρόπο– όπου θα άκουγα το φρενάρισμα του αυτοκινήτου, το κοπάνημα της πόρτας, τα βήματά του στο τσιμεντόστρωτο κατώφλι.

Όταν μου άφηνε περισσότερο χρόνο, τρεις τέσσερις μέρες, ανάμεσα στο τηλεφώνημα και στον ερχομό του, σκεφτόμουν με αποστροφή τις επαγγελματικές υποχρεώσεις, τα γεύματα με φίλους στα οποία θα έπρεπε να πάω, προτού τον ξαναδώ. Θα ήθελα να μην έχω να κάνω τίποτε άλλο πέρα απ' το να τον περιμένω. Και ζούσα με την ολοένα διογκούμενη έμμονη ιδέα πως μπορεί κάτι να τύχει και να εμποδίσει τη συνάντησή μας. Ένα απόγευμα, καθώς επέστρεφα με το αυτοκίνητο στο σπίτι κι εκείνος θα ερχόταν μισή ώρα αργότερα, μου πέρασε φευγαλέα απ' το μυαλό η σκέψη ότι θα μπορούσε να μου συμβεί ένα τροχαίο ατύχημα. Κι αμέσως: «Δεν είμαι σίγουρη ότι θα σταματούσα».*

* Αρκετές φορές συγκρίνω μια επιθυμία με ένα ατύχημα του οποίου θα ήμουν είτε η υπαίτια είτε το θύμα ή με μια αρρώστια ή με κάτι άλλο περισσότερο ή λιγότερο τραγικό. Το να ξέρω ότι θα δεχόμουν να καταβάλω το φανταστικό τίμημα μιας καταστροφής είναι ένας αρκετά σίγουρος τρόπος για να αποτιμήσω την ένταση της επιθυμίας μου, ίσως και για να προκαλέσω το πεπρωμένο: «Δεν με νοιάζει αν το σπίτι μου καίγεται αρκεί εγώ να τελειώσω αυτό που γράφω».

Η Annie Ernaux αφηγείται την παθιασμένη σχέση που έζησε για κάποιους μήνες με έναν παντρεμένο. Όλη της η ζωή περιστρέφεται γύρω από αυτόν τον ξένο άντρα. Λίγο μετά το τέλος της ιστορίας, θαρρείς και μπορούσε έτσι να την κρατήσει ακόμα λίγο, η συγγραφέας αποφασίζει να εξιστορήσει την προσμονή, τα τηλεφωνήματα, τις κοινές στιγμές, την εγκατάλειψη.

«Από πέρυσι τον Σεπτέμβρη, δεν έκανα τίποτε άλλο απ' το να περιμένω έναν άντρα: να μου τηλεφωνήσει και να έρθει σπίτι μου».

ΤΟ ΠΑΘΟΣ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ
ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΩΤΙΚΟ ΠΑΘΟΣ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΣΟ
ΙΔΙΑΙΤΕΡΟ ΧΡΟΝΟ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ.

ISBN: 978-618-03-3522-4

9 786180 335224
ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 83522

metaixmio.gr

ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ
ΚΑΙ ΣΕ

e-book